№ 26. 1831.

BREDASCHE COURANT,

Staat- Letterkundig en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zondag den 6 Februarij

NEDERLANDEN.

Breda, den 5den Februarij.

Zijne Excellentie de opperbevelhebber van het mobiele legerkorps, luitenant-generaal *van Geen*, heeft sedert dezen morgen deze vesting verlaten: E. Exc. is naar het hoofdkwartier te Vucht wedergekeerd.

Het Gravenhaagsche dagblad van gisteren spreekt van geruchten omtrent bepalingen der mogendheden wegens België, doch meent dezelve te onzeker, om er melding van te maken. Ook hier zijn, sedert eenige dagen, dergelijke geruchten in omloop geweest. Een courrier, twee dagen geleden, hier doorgekomen, zou, volgens het zeggen, een *ultimatum* der conferentie te Londen aan het congres te Brussel hebben overgebragt. Sommige gaan zoo ver van te willen, dat dit *ultimatum*, behalve de in ons vorig nommer medegedeelde voorwaarden, ook nog de beteekening aan het congres zou bevatten van een besluit der groote mogendheden, waarbij de prins van Oranje tot opperhoofd van den belgischen staat zou benoemd worden. Wat daarvan zij, wij vernemen, van deszelfs zeer goede hand, dat de conferentie der afgezanten van de vijf groote mogendheden te Londen, in het begin dezer week, ontbonden is.

Donderdag morgen is uit Rotterdam vertrokken een detachement te Utrecht gekleedde, gewapende en uitgeruste Zwitsers. Dit detachement heeft den afgeloopen nacht te Terheijde nachtverblijf gehouden en is heden morgen van daar naar Bergen-op-Zoom gemarscheerd. Naar wij vernemen zal dit detachement weldra door meer andere gevolgd worden.

Wij lezen in de Middelburgsche Courant:

» Ofschoon reeds in sommige dagbladen eervolle melding is gemaakt van de vaderlandslievende gevoelens der inwoners van Axel, reken ik het mij eenen dure pligt, aan dezelve ook mijne hulde toe te brengen. Sedert het oogenblik, dat ik mij met het kommandement der stad Axel belast vind, heeft zich de rustende schuttery, onder het bevel van den kapitein *Beaufort*, en het korps vrijwilligers onder komando van de heeren *Moselman* en *Buijze*, benevens de luitenants der rustende schuttery *Noske* en *van Diggelen* en de adjunct-officieren *Schoonakker* en *Kruysse*, aan het garnizoen aangesloten, en wordt de moeijelijke dienst gemeenschappelijk en in de beste verstandhouding verrigt.

» Onbeschrijflijk groot was de geestdrift van allen, toen, in den nacht van den 19 januarij, het gerucht zich verspreidde, dat de muitelingen naderden; met moed en in de grootste orde snelde alles te wapen, en met moeite moest ik deze dapperen weerhouden.

» Zulke burgers zijn den naam van opregte Nederlanders en de liefde van den besten der Koningen waardig, en ik breng door deze met het warmst gevoel aan allen mijne dank-erkentenis openlijk toe.

» De kapitein, kommandant der voorposten van Axel,
WOLLWEBER."

Men leest in den *Messager de Gand*:

» Een courrier in den nacht van den 1 februarij aan de engelsche legatie te Brussel gekomen, brengt de *onherroepelijke* vaststelling onzer grenzen overeenkomstig het Londensch protocol aan. Wanneer ondertusschen de natie den prins van Oranje aanneemt zijn Luxemburg, Limburg en de vrije vaart op de Scheldt verzekerd. Men staat ons daarenboven toe de vrije vaart op Batavia en geene douane tusschen Holland en België. Alle vaderlandsche harten hopen nu dat het noodlottig verbannings-besluit herroepen zal worden, en mij dat het Congres de oogen opene, en voorspoed, vrijheid en onafhankelijkheid ons verzekeren zal."

Intusschen heeft *le Grand Citoyen* niets van zich laten hooren. De jonge ridder, om van zich te doen spreken, heeft hem den volgenden brief in het dagblad *l'Emancipation* doen schrijven (waarmede een vorig nommer reeds melding gemaakt is.)

Brussel den 30sten Januarij 1831.

Ik verbeel mij, mijheer, de volgende regelen met plaatsje in uw blad te zullen zien.

Ik heb zulks destijds gezegd en herhaal het nog heden.

Sedert zes weken hebben de gebeurtenissen volstandig mijne voorzegging en vrees gerechtvaardigd. De veroverde onafhankelijkheid, en voorbereide vrijheid, en te verwachten nationale welvaart, waardigheid, eer, alles is verdwenen en misschien voor altoos verdwenen (!).

Ik heb mij over niets anders te beklagen, dan dat ik al te volkomen gelijk gehad heb (*hoe zedig!*)

Ik kan, bij de tegenwoordige debatten over de keuze van een opperhoofd, niet dan onverschillig blijven, en blijf zulks ook, evenmin als gedurende mijn verblijf, ik niets dan rampen zonder eenige tegenwoordigheid.

De hertog *van Leuchtenberg* zal ons de vriendschap van Frankrijk ontnemen, welke ons belang medebrengt, te ontzien.

De hertog *van Nemours* zal den oorlog over Frankrijk en over ons halen, ten ware Frankrijk de medepligtigheid van Engeland met den afstand van Antwerpen betaalde.

En daarenboven is de hertog *de Nemours*, als koning der Belgen, eene *vermomde* vereeniging met Frankrijk.

Nog eens, *en meer dan ooit*, de republiek is het eenige redmiddel voor ons; *zij is zulks nog heden*, (met den heer *de Potter*, onder den titel van *dictator*, *protector*, *president*, *doge* of wat dies meer zij aan het hoofd, wel te verstaan.)

Ik leg deze verklaring af *zonder hoop* van iets door dezelve te verwerven, en *zonder vrees* voor de blaam, die zij misschien op mij zal werpen; ik leg dezelve af tot ontlasting van mijn hoofden omdat ik geloof, aan mij zelven verschuldigd te zijn, dat ik mij niet onregtvaardig voor mijne medeburgers laat beschuldigen.

Ontvang, enz. DE POTTER.

BELGIE.

Parijs, den 3den Februarij.

EXTRACT uit de vier en zestigste zitting van het *nationaal congres*, gehouden den 31sten Januarij 1831.

Eenige petitien werden gedeeltelijk naar het bureau der verzoekschriften genomen, gezonden en anderen in handen der commissie gesteld.

De orde van den dag brengt het vervolg der deliberatien over de keuze van een opperhoofd van den staat.

(Uit alles, en dat de overige [illegible] van den heer *de Potter* hebben [illegible] naar den wil

De heer *Alex. Rodenbach* heeft eene heerlijke redevoering in petto, maar daar zijne volslagen blindheid hem belet zijne redevoering te lezen, verzoekt hij, dat de secretaris zijne redevoering voorlezen; daar nu de secretaris afwezend was, bleef de heerlijke redevoering van den heer *Alex. Rodenbach* in den zak van den Ed. mogende heer.

Nu ging het er wederom toe als in de vorige dagen. Sommigen spreken voor den hertog *de Nemours*, anderen voor den hertog *van Leuchtenberg*. De heer *Verbroeck Pieters* echter kwam met eenen nieuwen kandidaat voor den dag, en droeg den broeder des konings van Beijeren, *Karel Theodoor Maximiliaan August* voor, hetwelk zulk een luidruchtig gelach verwekte, dat de president zich verpligt achtte, hetzelve te stuiten, door aan te merken, dat zulk een gelach eenen hoon voor dien prins was. Daar het gelach echter hierop verdubbelde, staakte de redenaar zijne rede en de president lachte mede.

Na ontstonden er eenige haspelingen over personele zaken, tusschen de heeren *Lebeau*, *van de Weijer* en *de Stassart*, als wanneer de heer *dan Meenen* het woord opvatte, en zich, na herhaalde malen gezegd te hebben, dat hij niet wist wat te doen, eindelijk voor den hertog *van Leuchtenberg* verklaarde.

Na oneindige herhalingen van hetgeen in de vorige zittingen reeds gezegd was, en na eene allerbelagchelijkste redevoering van den heer *Deleuze*, welke den aartshertog *Karel* tot koning wilde, als zijnde *een man, die er honderdduizend waardig was, en de grootste aller mannen — wijs in den raad, vreesselijk in den oorlog, en goed voor alles*; en welke redevoering, van het begin tot het einde, dan ook een alleronbetamelijkst gelach verwekte, — zeide de president: » Mijne heeren, het is vijf uren, daar zijn nog zes redenaars ingeschreven. Ik zou wel wenschen, dat wij overgingen tot de keuze van een opperhoofd over. Het is tijd, dat deze gewigtige kwestie beslist wordt en het komt mij voor, dat de vergadering genoegzaam ingelicht is. Ik stel derhalve voor, morgen ochtend ten negen ure, bij een te komen. Wanneer de zes nog ingeschreven redenaars zullen gesproken hebben en een ander gedeelte van onzen tijd besteed zal zijn, om de replieken te kunnen, welke twee sprekers zich hebben voorbehouden, zullen wij onmiddelijk tot de verkiezing zelve overgaan.

Dit voorstel van den president werd met algemeene stemmen aangenomen en de vergadering scheidde.

Buiten de deur der vergaderzaal was eene groote menigte volks saamgevloeid. Daar werden luide eenige oproerige gesprekken gehoord, echter zonder schreeuwen of dreigen. De burgerwacht heeft eene standvastige houding aangenomen. Merkwaardig, dat overal geld in plaats van Prinsen van Oranje uitgedeeld geworden is. Zeker is het, dat er gisteren en eergisteren onderscheiden plakschriften ten voordeele van dien Vorst aan de muren gevonden zijn.

NB. Wij ontvangen onder het afdrukken dezer, het verslag der zitting van den 1sten februarij. In dezelve is het protest tegen het protocol van den 20sten (*zie onze beide vorige nommers*) met 165 tegen 9 stemmen aangenomen. De namen dezer 9 meest verstandigen waren *Defoers*, *Boussman*, *Jottrand*, *Dubuissen*, *Donnis*, *Gerard*, *Legrelle*, *C. Wannart*, *Firon* en *Allard*. De discussien voor de keuze van een opperhoofd van den staat worden verwolgens *more-solito* voortgezet.

(Bij het ter perse leggen dezer, wordt ons medegedeeld, dat, in de zitting van den 3den, de hertog *van Nemours*, met eene groote meerderheid van stemmen, tot koning van Belgie eindelijk zoude gekozen zijn.)

GENT, den 2den Februarij.

Dezen nacht had men een Oranje-vlag bij de vischmarkt gehaeschen, welke in den morgen weder afgehaald werd.

Tegen 12 uren op den middag, is hier, van Brugge komende, na de Brugsche poort te hebben overweldigd, binnengetrokken de kompagnie van *Ernst Gregoire*, met wapenen en bagage, 300 à 400 man sterk onder het geroep van, leve de Prins van Oranje! aan het hoofd bevond zich zekeren *De Bast*. Zij trokken terstond naar het hôtel van het gouvernement en maakten er zich meester van. De pompiers stelden zich te weer; drie kanonschoten met schroot en een pelotonvuur werden op de menigte gelost, onder de gevallenen noemt men den aanvoerder *de Bat*. De overigen namen de vlugt. Een rapport van den generaal *Duvivier* aan den commissaris-generaal van oorlog, houdt onder anderen in, dat de troep van *Gregoire*, 400 man sterk, na de wacht aan de Brugsche poort te hebben overrompeld, in drie partijen de eene naar het gouvernementshôtel, de twee andere naar het Stadhuis en de derde voor de bureaux van den generaal *Duvivier* zich postceerden. Terwijl de pompiers in het gevecht waren, stelde de generaal *Duvivier* in de caserne zich aan het hoofd van het 1ste bataillon Brusselsche jagers. De generaal *Hauthien* trok naar de citadel om die te verzekeren en met een bataillon en twee stukken geschut, de beweging van den generaal *Duvivier* te komen ondersteunen. De troep van *Gregoire* daarop verstrooid, sommigen zijn gevangen genomen, *Gregoire* is met 150 man naar Brugge afgetrokken, de kapitein *de Bast* is gekwetst geworden en daarop gevangen genomen. De generaal *Duvivier* [illegible] den geest der bevolking.

Het [illegible] *Flandre* zegt omtrent [illegible]. Overal verzamelen zich volkshopen, op alle punten der stad. Men zegt dat een [illegible]man, een chef van vrijwilligers, aan het hoofd van een bataillon den Prins van Oranje proclameert. De pompiers en jagers verzamelen zich, wij hooren de fusillade, de pompiers hebben drie stukken geschut. De hoop gapit naar *Duvivier* begeeft zich naar de Brugsche poort, men hoort in de verte schieten een gekwetst soldier wordt weggevoerd.

De kolonel *Ernst*, *Gregoire* en de kapitein *Bast* begaven zich naar het hôtel van het gouvernement. *Gregoire* vervoegde zich bij den gouverneur, eischende dat hij den Prins van Oranje zou proclameren of zijne demissie geven. *Mr de Lambrecht Cortenbach* antwoordde weigerend op die opeisching. De fusillade nam daarop een aanvang, vijf sneuvelden er op de binnenplaats. De kapitein *De Bast*, na zwaar gewond te zijn, is door den kommandant *van de Poele* aan het volk ontrukt en in een der zalen van het gouvernement gebragt.

— Men verzekert dat het provisioneel gouvernement, uit kwaakwilligheid of onvermogen, misschien uit beide oorzaken, de fondsen bestemd om de nijverheid te gemoet te komen, niet gezonden heeft. Onze kortstondige weder geopende fabrieken, gaan op nieuw stilstaan. Onze ongelukkige werklieden, voor een oogenblik tot den arbeid opgeroepen, zullen een straal van hoop even opgevangen hebben, om op nieuw aan de marteling van honger en koude blootgesteld te zijn. En dat heet regeren!

Messager de Gand.

ANTWERPEN, den 3den Februarij.

De treurige tijdingen van Gent, doen ons de vreesselijke burgeroorlog aanschouwen, de schroomelijkste ramp die eene natie treffen kan. Deze geheurtenis is eene waarschuwing voor alle burgers, van welke denkwijs ook, die met gelatenheid moeten afwachten, wat over ons door het congres, gezamelijk met de verbondene mogendheden, wier invloed op België niet te weerspreken is, zal beslist worden. Wij eerbiedigen alle gevoelens, wanneer zij uit eene innige overtuiging voortkomen, maar wij achten misdadig alle pogingen om de burgers onderling tegen elkander de wapenen in den aangorden, en onze rampen met een burger oorlog te vermeerderen.

— De generaal *Mellinet* houdt nog dezelfde stellingen in, en wil zijnen terugtogt niet aanvaarden, voor dat hij al de sporen der omzinging van de vesting Maastricht vernield heeft en voor zich van nieuwe, niet minder sterke posities verzekerd te hebben. Deze generaal, die reeds zoo veel diensten aan België bewezen heeft, bewijst hetzelve eene nieuwe dienst, niet door het bevel van terugtogt uit te stellen, maar door, in de bepalingen van dit bevel, gelukkig een zin te vinden, die het oogenblikkelijk verzuim van den terugtogt, regtvaardigt.

— Ons dagblad zegt:

» Men heeft aangemerkt, dat al de redenaars in het congres zich, beurtelings, tegen den hertog *de Nemours* en tegen den hertog *van Leuchtenberg* van dezelfde tegenwerpingen bedienen, zoodat de beide kandidaten, uit hoofde van dezelfde redenen, verworpen worden. Het schijnt overigens waar, dat de zoon van Prins *Eugène* zijne weigering, door middel van den hertog *van Bassano*, heeft doen te kennen geven. De weigering des hertogs *van Nemours* is nog stelliger, hetgeen echter niet belet, dat het congres even deftig over die keuze blijft delibereren, als of het eene ernstige zaak ware."

Voor onze stad drijft veel ijs; weldra zal de gemeenschap geheel gestremd zijn.

POLEN.

WARSCHAU, den 15den Januarij.

Men heeft in de laatste tijden wel eens gezegd: de dagbladen brengen revolutien voort; omgekeerd kan men bij ons zeggen, dat de revolutien dagbladen voortbrengen. Dagelijks verschijnen hier nieuwe periodieke geschriften. Den 20sten zelfst. eerste nommer van een, in het Fransch geschreven blad, onder den titel van *l'Echo de la Pologne* verschijnen. Wij bezitten hier twee in het Duitsch geschrevene bladen: *Das Warschauer blatt*, en *die Warschauer zeitung*. Het hevigste van allen is echter de, in de landtaal geschreven, *Nowa Polska* (het nieuwe Polen); de hartstogtelijke toon, waarin dit blad gesteld is, maakt, dat men weinig vertrouwen in deszelfs waarheidsliefde stellen kan. Sedert eenigen tijd ziet hier een Joodsch tijdschrift het licht, onder den titel van: *de Poolsche Israeliet*; het is in het dialect der tegenwoordige Joden geschreven, en met Hebreeuwsche letters gedrukt.

— Er heerscht hier veel geestdrift voor de vrijmaking van Po-

een, en aanzienlijke offers, zoo in goederen als gelden, worden in dat belang, aangebragt. De dictator heeft fondsen ter aanschaffing van 100 nieuwe kanonnen aangewezen, en, in geval van nood, daartoe alle klokken uit het geheele land gerequireerd. Behalve het werkende leger heeft men nog een reserve-korps op den linker-oever des Weichsels post gevat.

Mengelingen.

DE DOODSTRAF.

Men behoeft niet zeer bekend te zijn met de Juridische geschriften der laatste tijden, om van de eindelooze geschillen en voorbeeldelooze oneenigheid van gevoelen over de doodstraf overtuigd te worden.

In weinig zaken is de onzekerheid en onbestemdheid der openbare meening zoo groot als in deze. Onze vaderen kenden die twijfelingen of niet of naauwelijks: nimmer ten minste, heeft bij den eene zoo algemeene weifeling van begrippen omtrent de heiligste en dierbaarste belangen der menschheid bestaan, als thans overal. Zij waren hierin gelukkiger dan het tegenwoordige geslacht. Mogelijk evenwel mag men zich met regt vleijen, dat de zon der waarheid de nevelen van twijfelarij en onwetenheid wel haast zal doorbreken, en ons, of ons nageslacht eenen helderen dag scheppen. Laat ons nagaan, eerst, van waar die ongewisheid ontsproten zij; daarna wat men van de zaak zelve te denken hebbe.

Wat het eerste betreft, het is aan de heidensche philosophie te wijten, dat men de rede een gezag begon toe te kennen, dat haar niet regt. Sedert den tijd der hervorming (die door de oude letterkunde voorbereid, maar ook straks veelzins verbasterd is geworden;) heeft zij in de wijsbegeerte meer en meer als onafhankelijke heerscheres het hoofd begonnen op te steeken; alleen daar tegengehouden, waar eene stellige godsdienstleer de uitbreiding harer magt voorkwam: Door het verzwakken en verkwijnen dier leer op vele plaatsen, moest de rede natuurlijk ten troone stijgen. Geheel het gebied der wetenschappen heeft zich van dezen triomf gevoeld. In dit lot deelde bovenal de regtsgeleerdheid; deze werd zoodanig door haren invloed overheerscht, dat men ten tijde der Fransche omwenteling, en sedert vrij algemeen, geene andere bron van regt meer erkennen wilde dan haar. Al wat zij leerde werd beschouwd als natuurlijk regt; al het overige als uit willekeur gesproten en zoodra de gelegenheid zich aanbood, verwerpelijk. Zie daar de vruchtbare bron van veelvuldige omwentelingen. — Wij voor ons meenen dat geenzins de rede als eene kenbron der waarheid mag beschouwd worden; zij is enkel het middel, om (voornamelijk door gehoor en spraak) tot die kennis te geraken, even als het oog niet de voorwerpen zelve bevat; maar dan alleen wanneer zij door het licht der zon beschenen worden, in staat is dezelve te erkennen voor hetgeen ze zijn. Zeer juist zegt een inzigtsvolle schrijver:

La connaissance des vérités morales, qui sont nos idées, est innée, non dans l'homme, mais dans la société; dans ce sens, qu'elle peut ne pas se trouver dans tous les hommes, et qu'au contraire, elle ne peut pas ne pas se trouver plus ou moins dans toutes les sociétés, puisqu'il ne peut même y avoir aucune forme de société, sans connaissance de quelque vérité morale. Ainsi l'on trouve cette connaissance comme une substitution toujours ouverte, sous la seule condition de l'acquisition de la parole, perpétuellement subsistante dans la société humaine. (*)

Laten wij derhalve de bespiegelende wijsgeeren aan hunne eigene rede over; maar kiezen wij voor ons eenen geheel anderen weg. De geschiedenis, uit het ware, het Christelijke standpunt beschouwd, zij onze leidster, hare resultaten zullen voor ons verstand en gevoel beide voldoende, en, wel aangewend, voor de rust van volken en staten het meest heilzaam zijn.

Wanneer wij eene overlevering of instelling algemeen, bij alle volkeren meer of min, en hoe ouder, des te kennelijker aantreffen, zoo mogen wij veilig aannemen, dat zij van den oorsprong der volken, veelal zelfs van eene Goddelijke openbaring of verordening, herkomstig zij. Dit geldt omtrent de erkentenis der Godheid; die van hoogere wezens (engelen); van eenen oorspronkelijken heilstaat des menschen; van den algemeenen vloed; voorts de oppermagt en het onderdaanschap; het huwelijk; het offeren; de verdoeming door de overheid, enz.

(*) De kennis der zedelijke waarheden, welke onze denkbeelden uitmaken, zijn niet in den mensch, maar in de maatschappij geweven, in dien zin, dat zij zich niet bij alle menschen kan bevinden, en dat zij integendeel meer of minder in alle maatschappijen moet gevonden worden, dewijl zelfs geen maatschappelijke vorm, zonder de kennis van eenige zedelijke waarheid kan bestaan. Zoo dan vindt men deze kennis als eene altijd geopende hulpbron, onder de enkele voorwaarde van de verkrijging der spraak, immer in de menschelijke maatschappij bestaande.

Van denzelfden aard is de doodstraf; zij wijst ons terug op eene oorspronkelijke instelling vóór de Noachische volksverspreiding, die wij in onze gewijde oorkonden, niet te vergeefs zoeken. In het gebod aan Noach ligt de historische oorsprong en de grond levens van de straffe des doods.

Het is waar, men heeft beweerd dat de Goddelijke verordening ten deze niets meer dan eene toelating der bloedwraak, te dien tijde gebruikelijk, bevatte. Doch de bloedwraak is niets anders dan de toepassing op den toenmaligen toestand der zwervende geslachten, van een beginsel, dat veel algemeener is, en bij den veranderden toestand der volken het doodregt, in den staat bij de overheid berustende, ten gronde ligt, ook kon men eene Goddelijke verordening niet willekeurig tot eene enkele toelating verlagen. Even min ook dezelve als eene voorspelling voorstellen; eene andere verklaringswijze, welke den waren aard des gebods geweld aandoet. Daarenboven neemt de bevoegde grond der oorspronkelijke majesteit van het beeld der Godheid in den mensch, allen twijfel omtrent de algemeenheid des voorschrifts weg.

De straffe des doods toch is in dat staat de uitdrukking van den eeuwigen dood, op de schending der Goddelijke Majesteit in dit leven te wachten; zij heeft dus haren grond in hooger wezenlijkheid, even als de overheid, die de vertegenwoordigster is in den staat van de hoogste magt in den hemel.

Zie daar van den oorsprong en grond eener instelling die zoo algemeen is, dat men naauwelijks voorbeelden van volken zal aantreffen, waar zij op den duur ontbeerd werd; die, hoewel zij aan den eenen kant het menschelijk gevoel van medelijden zoo zwaar valt; aan de andere zijde door het pligtgevoel eener regtvaardige wedervergelding, en het begrip van wraakneming in elke straf heerschende, zoo blijkbaar gevorderd wordt; want het Christendom verbiedt wel de wraakzucht tegen eenen broeder; maar geenzins de regtmatige wraakvordering der overheid tegen de schuldigen; het geen nader in den art. over het strafregt betoond is. Eene instelling eindelijk die men, naar ons inzien, bij de verzachting der straffen zoo weinig geheel zal kunnen ontberen, als de oppermagt onder een volk bij alle bestaande of nog aanstaande vrijheidsliefde kan gemist worden.

De meeste schrijvers tegen de doodstraf hebben te regt aangemerkt, dat de Almagtige Schepper alleen het regt heeft om over menschelijke levens te beschikken. Ook heeft men aangedrongen op de vreesselijke verantwoording welke men zich op den hals haalt, door het eigenmagtige storten van eenen misdadiger in de geduchte eeuwigheid. Behalve de genoemde zijn nog tallooze bedenkingen tegen deze straffe in het midden gebragt, welke alle te noemen véél te uitvoerig zoude zijn. Het zij genoeg, hier op te merken, dat bijkans alle die redeneringen volkomen juist, en de meesten volstrekt onwederlegbaar zijn, zoo lang men aan een bloot menschelijke instelling denkt, maar dat zij alle op één verdwijnen, wanneer men eene Goddelijke verordening erkent. Dan toch snijdt het gezag des Allerhoogsten, bij eene regtvaardige toepassing der straffe, alle verdere verantwoordelijkheid af.

Voorts merken wij even als bij het strafregt in het algemeen, ook hier wederom aan, dat de kunstige metaphijzische redeneringen voor de doodstraf, al waren zij gegrond, geenzins voldoende zijn. Ieder burger *moet* de overtuiging kunnen deelachtig worden, dat de wetten waar aan hij gehoorzaamt, hem in der daad voor God en zijn geweten binden; en deze overtuiging is alleen door het gelooven en gehoorzamen aan een hooger gezag voor allen denkbaar.

LETTERKUNDIG BERIGTEN.

Philippine van Vlaanderen, of de gevangenen der Louvre; eene Nederlandsche geschiedkundige Roman, door H. G. Moke, *twee deelen in* 8°, te Rotterdam bij J. L. C. Jasor, 1850, de prijs is *f* 4,30.

De heer *Moke*, door een paar geschiedkundige romans, reeds gunstig bij ons publiek bekend, vond in de zamenstelling van eene *Geschiedenis der Nederlanden*, de bouwstoffen tot een dergelijk verhaal, hetwelk hij, onder den titel van *Philippine de Flandre*, zijnen landgenooten aanbood. De heer Mr. *P. G. L. Sprenger van Eyk* belastte zich met de vertolking van dezen Roman in onze taal, denzelven met eenige belangrijke aanteekeningen en aanmerkingen verrijkende. Het is deze vertolking, waarop wij hier de aandacht onzer lezers wenschten te vestigen.

Het geschiedkundig gedeelte van dezen roman behelst voornamelijk eenige der oude worstelingen tusschen [illegible] Frankrijk, en het, door de volksmagt beheerschte [illegible]deren. Het tijdvak is dat der dertiende eeuw. Tusschen de worstelingen, daar die eigenlijk de lijst van het tafereel uitmaken, vertoonen en bewegen zich eenige personaadjen, die, [illegible] tot de geschiedenis behoorende, het romantisch gedeelte vormen. *Philippine*, dochter van graaf *Guy van Vlaanderen* is echter slechts

op den tweeden grond werkzaam, terwijl zekere jonge ridder, *Guidon de Malegrève*, eigenlijk de voornaamste handelende persoon is. Met dezen wordt reeds in het begin des verhaals, op eene, in den geest van *Walter Scott* vallende wijze, kennis gemaakt. Naar ons inzien echter, wordt de lezer te spoedig op het spoor gebragt, waar hij dien ridder, eerst in het laatst gedeelte des verhaals, aantreft en het komt ons voor dit als een gebrek te moeten aanmerken. Het wordt echter door velerlei wendingen bedekt, — ook dat moet gezegd — den lezer voor eenige oogenblikken weder van dat spoor afgeleid. Met weinige veranderingen intusschen ware de verwachting langer gespannen gehouden, waarbij de romantische waarde zeker niet verloren zoude hebben. Wij willen daarmede de verdiensten van dit verhaal niet verkleinen; integendeel kennen wij aan hetzelve eene groote waarde toe; terwijl het zich verre boven de meeste Duitsche, op onzen bodem overgebragte, romans onderscheidt, en zelfs menig inlandsch product in schaduw stelt. Zeer veel genoegen schonk ons de lezing dezer beide deelen, en om anderen uit te noodigen zich dat genoegen in zijn geheel te verschaffen, konden wij hier eene breedvoeriger vermelding van den inhoud terug, waartoe trouwens ook ons bestek eene vrijheid laat.

Het smert ons, dat de veranderde betrekkingen van den heer *Moke* oorzaak zijn, dat hoogstwaarschijnlijk deze roman de laatste zal zijn, die in dien geest aan het publiek wordt aangeboden. Zóó luiden althans sommige geruchten, en aangenaam zoude het ons wezen, dat deze, door nieuwe geschriften van dien aard en van dezelfde hand, gelogenstraft werden. Onze Vaderlandsche geschiedenis levert daartoe ruim de bouwstoffen op. Het is niet te ontkennen, dat de heer *Moke* in dezen roman den beroemden *Scott* van verre gevolgd is; wie de *Ivanhoe* gelezen heeft zal zulks althans niet betwisten; doch op die wijze te volgen is verdienstelijker dan menige zoogenaamde eigene wijze. Voor het overige zijn wij het met den schrijver geheel eens, waar hij zegt: » het is » volstrekt onverschillig of de lezer zich een verkeerd denkbeeld van » de fabel des romans al of niet vormt, mits hij slechts eenen ge» schikten indruk van het geschiedkundige gedeelte behoude."

De afbeelding der Vlaamsche gilden, in dezen zomer, is een bewijs, dat dit laatste gedeelte wel door den heer *Moke* behartigd werd.

De vertaling verdient veel lof. Aangenaam zou het ons echter geweest zijn, dat zij met een fraaijer titel dan een misteekend vignet versierd ware geweest. De tekst was deze kleine koste wel waard.

Uitbooszeming in December 1830, *door Mr.* A. Boxman, *ten voordeele van het fonds voor de betrekkingen der mobiele schutterij van Gorinchem*. *Te Gorinchem*, bij Jacobus Noordijk. 12 bladz. in 8°. de prijs . . . . . 30 Cts.

Ofschoon deze uitbooszeming zich niet boven andere voortbrengselen van denzelfden dichter onderscheidt, ja, zelfs in onze schatting minder is dan het meeste, wat wij van Mr. *A. Boxman* kennen, is zij echter der lezing overwaardig, terwijl men, met den aankoop van dit keurig gedrukt dichtstukje tevens een weldadig doel helpt bereiken. Geheel vereenigen wij ons met den dichter in zijne toespraak aan onzen Koning:

Thans *onze* Vorst *alleen*, ons eigen, onverdeeld,
Behoeft bij heftl noch hulp van vriend of bondgenooten:
Wij zijn u schuts genoeg, wij, Bato's lauwren teelt;
Want ol hij zien in hu der eersten Willems beeld,
Als 't voorgeslacht aan Hem, zijn wij u aangesloten;
Wij schutten uwe kroon, oud-Hollands kroon alleen;
Een zeiver doel dien roem en schende ons voor Europe,
Als waren wij geen kroost der helden van voorheen,
Die, aan zich zelf genoeg, heel de aarde siddren deên!

VADERLANDSCHE GIFTEN.

Ontvangen den 4den Februarij.

Een Baal, inhoudende:

56 paren sokken, 12 slaapmutsen, 64 paren wanten met vingers, de pak pluksel van S. R. met een vierregelig wers, 1 baaltje tabak voor de bezetting op het fort Lillo, 1 baaltje, waarin: 1 deken, 6 slaapmutsen, 18 paren witte sokken, 36 paren wanten en 80 paren grijze sokken.

NB. Op deze beide aanzienlijke verschotten rijnde, is dedelve van gemelden tijd van het bureau der diligence blijven liggen, doch eindelijk afgegeven geworden. Intusschen is bij dezelve geen brief gevonden, zoodat wij slechts den inhoud kunnen opgeven; — het baaltje tabak, waarop *voor Lillo* stond geschreven, zal naar dat fort opgezonden worden, het overige is aan het hoofdkwartier afgegeven.

---

* Heden overleed tot onze bittere droefheid, ten huize van
* den WelEdelen Heer G. D. C. B O M M E L I N, onze
waarde en veelgeliefde Zuster, Jonkvrouwe J O H A N N A
F R A N C I N A P E T R O N E L L A V A N
H O O F F, na eene kortstondige ziekte, in den jeugdigen
leeftijd van ruim 20 Jaren.

D R I J F H O U T V A N H O O F F,
mede uit naam mijns Broeders.

Amsterdam 30 Januarij 1831.

** H. H O F M E E S T E R van Leiden, heeft de eer de
* liefhebbers van P I J P E N te berigten, dat hij hier is
aangekomen met een fraai assortiment van D U I T S C H E
P I J P E N. Hij is uitgepakt, voor vier dagen, op de markt
over het Stadhuis letter D. N°. 13.

TOONEELBERIGT.

** Met Hooge Toestemming zullen de Hollandsche Tooneelisten, onder directie van Mejufvrouw A. C. O T T I N G H, het genoegen hebben te vertoonen: Op Maandag den 7den Februarij 1831, voor eene Buitengewone Representatie buiten het Abonnement, ter Benefice van Mejufvrouw *A. C. Ottingh*: G I J S B R E C H T V A N A M S T E L, of het overgaan van Amsterdam. Groot heroemd Treurspel in vijf bedrijven, door *J. van den Vondel*, versierd met Expresselijk daartoe vervaardigde Decoratien, en verder groot spektakel. Na hetzelve: D E B R U I L O F T V A N K L O R I S E N R O O S J E. Kluchtspel met Zang en Dans.

V E R W A C H T:

D E R T I G J A R E N, of het Leven van eenen Dobbelaar. En T W E E D A G E N I N N O V E M B E R, of Hulde aan Burgerdeugd, Weldadigheid en Heldenmoed. Toneelmatige voorstelling met zang.

(§) J. P. B R O N S T R I N G, Boekh. te *Purmerende*, heeft ter perse en zal in den loop der volgende maand Februarij e. k. uitgeven, een werkje getiteld: H E T B O E K D E S G E H E I M S; behelzende de gezamenlijke voorzeggingen van *Joh. van Leliëndaal, Trijntje van Boscoop, Lauwerentius Ricci*, enz. enz., waarvan nadere gedrukte berigten en bestellingslijsten bij onderscheidene heeren Boekhandelaren voorhanden zijn, en bij wien men op dit werkje kan inteekenen, uiterlijk tot den 10den Februarij 1831; zullende hiervan geene exemplaren worden overgedrukt. De prijs van het geheele werkje wordt bepaald op *zeventig Cents*.

** Bij D. H. V A N D E R S C H E E R te *Koevorden* is
* gedrukt, bij de Heeren B R O E S E & C O M P. te *Breda*
en verder alom te bekomen:

I. A L M A N A K V O O R M I L I T A I R E N 1831 *met het portrait van den Generaal Baron* D. H. C H A S S É. . . . . *f* 1-20.
II. Hetzelve verguld op snede en in Koker . . . . » 1-90.
III. *Prospectus van inteekening op een* R I V I E R- en B E R G K A A R T waar van de prijs voor ieder kaart op *f* 1,00 bepaald is. De inteekening is open gesteld tot den 1 Jan. 1831.

** Bij B R O E S E & C O M P. te Breda is te bekomen:

I. De zeer uitvoerige K A A R T *van de* P R O V I N C I E L I M B U R G. . . . . *f* 4,00.
II. Het Plan van *Antwerpen* ten behoeve van het Vaderland en algemeene Wapening. . . . . » 0,80.
III. Kaart van de Steden en Vestingen, uitgemaakt hebbende het Zuidelijk frontier der voormalige 7 Provincien der vereenigde Nederlanden. . . . . *f* 1,30.
IV. Het bij uitstek sprekend en weluitgevoerd Portret van Zijne Excellentie den Luitenant Generaal V A N G E E N, Gouverneur en Opperbevelhebber van het mobiele leger, uitmuntend gelijkend uitgevoerd door den heer F O N T E N A I, Hofschilder van H. M. de Koningin, thans sergeant majoor bij de Hungsche Schutterij, en keurig op steen gebragt bij den heer H O U T M A N te Utrecht. De Prijs is *f* 1-00

De Bredasche Courant, verschijnt van 1 Januarij 1831, vijf malen in iedere week; te weten: des Zondags, Dingsdags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags. Hiervan worden geregeld 3 nummers op heele vellen uitgegeven. De prijs is, franco per post, door het geheele Koninkrijk *f* 4,00 in de 3 maanden. Alle advertentien, behoorlijk op formaat regel gesteld, worden geplaatst tegen 20 Cents per regel. Alle inzendingen geschieden franco aan de uitgevers van gemelde Courant.

Te Breda, bij B R O E S E & C O M P., Boekdrukkers en Boekverkoopers.